

TARİHTEN EVVEL İNSANLARIN FAALİYETLERİ VE İFA ETTİKLERİ VAZİFELERİ MÜTALÂA

İlk insan cemiyetlerinin çoğalması iptidaî kavimlerin birbirlerine yaptıkları tesir hakkında bugüne kadar toplanabilmiş olan bilgiler, bizi tatmin edecek vuzuhtan uzaktır. Bunun sebebi, tarihten önceki zamanların aydınlatılmasıyla uğraşanların çalışmalarında çeşitli sanayi tipi olarak, Avrupa'nın batısında tesadüf edilen şekilleri almalarıdır. Bir de, intişar merkezi olarak yine batı Avrupa'yı kabul etmeleridir. Şüphesiz bu tarz pek kabule şayan değildir. İnsanların yapmış oldukları ilk kaba yontma taştan aynı âletlere, dünyanın birbirinden pek uzak bölgelerinde tesadüf olunur. İhtimal ki, bu aynı âletleri yapan muhtelif insan cemiyetleri, birbirleriyle hiç temasta bulunmamışlardır. İhtimal bu iptidaî eserleri, birbirine tamamen benzememekle beraber aynı ihtiyaç ve yekdiğerine muadil muhit ve hayat şartları tevlit etmiştir. Fakat, beşeriyetin bugünkü terakkiye erişebilmesi her halde kavimlerin birbirleri üzerinde müessir ve mürebbi olmasıyla mümkün olmuştur. Bu keyfiyeti aydınlatmak için, son senelerde ortaya konmuş olan ilmî tetkiklere dayanarak şu mütalâaları ileri sürebiliriz.

İptidaî insanların taş âletleriyle beraber, mevcudiyetlerini teyit eden bakiyelerine tesadüf olunmaya başladığı devirlerde, Asya ile Avrupa arasındaki manialar kalkarak Aral ve Hazar denizleri kuzeyine kadar uzanan buzlar daha kuzeye çekilmiş, Asya içerlerinde yüksek dağlara münhasır kalmış ve Orta Asya'da mevcut deniz ve göller kurumuya başlamıştır. Bu suretle Asyanın batıya doğru kapıları açılmıştır. Ondan sonra Asya yüzlerce seneler zarfında, Avrupa memleketlerine dalgalarını taşıran büyük bir insan denizi olmuştur.

Avrupa'da çeşitli cilâlı taş ve maden sanatlarının görünmesi, Asya'dan gelen insanların Avrupalı kavimler arasına

karışması neticesidir. Bu yeni gelenler ziraati ve hayvan ehli-leştirmesini biliyorlar ve Avrupa kıtasına bunları getirmiş olu-yorlardı. Böylece bu yeni keşiflerin ve yeni hayat tarzını kendi uzak memleketlerinden beraber getirmiş olduklarını kabul etmek lâzımdır. Artık Avrupa memleketlerinde taş cılâ veriliyor ve çanak çömlekçilik yeni bir sanayi hareketine yol açmış oluyordu. Bu suretle yeni yeni fikirler inkişaf et-mekte olduğu anlaşılıyor. Meselâ mağaralar terkolunmuş ve yerleşik hayatın ilk belirtileri yer almıştır. Doğudan batıya mütemadiyen yayılan bu insan kütleleri Mezopotamya'da, Ana-dolu'da, Mısır'da, güney Rusya'da, Kırım'da, Tuna havzasında, Adalarda ve Yunan yarımadasında yerleştiler.

Bu insanların ilk medeniyet merkezleri Mezopotamya gü-neyinde Sümerler ve bunun doğusundaki dağlık bölgedeki Elam'lardır.

Kuzey Afrika'da Tunus, Cezayir gibi bölgelerde, yontma taş ile cilâlı taş devirleri arasında, bir "Hazar tipi" taş sa-natı keşfolunmuştur. Tunus'lu ve Cezayir'li kavimlerin cilâlı taş devrine intikalini bu Hazar tipi hazırlamıştır. Mısırdaki yerleşmiş ve orada Mısır medeniyetinin ilk temelini kurmuş olan insanlar da Cezayir ve Tunusa gitmiş olanların geldikleri istikameti takip etmiş olmaları icabeder.

Orta Asya'dan batıya ve güney batıya yayılan insan ce-miyetleri bazı bölgeleri tamamen boş buldular ve oralarda yerleşip o memleketlerin otokton halkını teşkil ettiler. Me-zopotamya'nın güneyi, Mısır'ın Deltası, Anadolu'nun bazı bölgeleri, Adalar gibi... Bazı memleketlerde de, yontma taş devri insanları vardı. Doğudan Asya ortalarından gelen insanlar, bu çeşitli memleketlere yeni fikir, yeni bilgi ve yeni sanatlar getirmişlerdi.

Orta Asya insanların Akdeniz havzasında yerleşmesi ve Avrupa'nın ortalarında görülmesi ve oradaki yerlilere karış-ması, bu izah ettiğimizden ibaret ilk ve son defa değildir. Bu keyfiyet, bir çok defalar vaki olmuştur.

Sümer ve Elâm medeniyetlerinin ilk beşiği, Asya'nın "Keçi ve koyun memleketleridir" denir. Orta Asya'dan batıya doğru olan yayılmalar Hazar denizi ve Karadeniz maniaları sebebiyle, biri bu denizlerin kuzeyinden, diğeri güneyinden olmak üzere iki koldan vuku buluyordu. Kuzey yolu buzların çekilmesinden husule gelen durum yüzünden, güney yolundan daha müşkülâtlı idi. Bu sebeple batıya Avrupa'ya yürüyenler gidebildikleri yere vasıl olabilmek için pek çok asırlar geçmiştir. Fakat binlerce seneler bu akın durmamış, devam etmiştir. Bu akınlardan bazısı Avrupa'da yeni icatlar vücuda getirmiş oldukları gibi, bazıları da mevcutları tahrip suretiyle buldukları vaziyeti esaslı bir surette değiştirmişlerdir. Her halde bugünkü medenî inkişafın ilk ve hakikî âmilleri olmuşlardır. Şurası muhakkaktır ki, madenlerin işlenmesi ne Sümerler, ne Elâmlar ülkesinde ve ne de Mısır'da keşfolunmuştur.

Bakır madeninin işlenmesi, azlığından dolayı doğu Akdeniz adalarında da keşfolunmamıştır. "Maden, ananenin bize parmağı ile gösterdiği dağlarda kesfolunmuştur" derler.

Binlerce ve binlerce sene önce Orta Asya'dan gelip doğu Akdeniz havzasında ve Mezopotamya'da yerleşenlerin oralarında vücuda getirdikleri medeniyetler, Orta Asya'daki ırkdaşlarının medeniyet ve kabiliyetleriyle birleşerek, müşterek bir kültür vücuda getirmişti. Artık, Orta Asya'nın dünyaya olan doğrudan doğruya tesiri üzerine, doğu Akdeniz medeniyetlerinin tesirleri de eklenmeye başlamıştı. Bu keyfiyet, bilhassa Milâttan bir kaç bin sene önce hiss olunur bir hale gelmişti.

Bu müşterek mefhum ve kültürün tecelli eden cazibesi, ırktaş olan doğu kütlelerinin batı üzerine mütemadiyen yaklaşması ve yığılması neticesini doğurmuş ve adeta Altay'lar tahliye olunmuştur. Bu hareketin başka sebebi ne idi? Çünkü

Orta Asya'da iklim değişmiş iç denizlerin kurumması ile hasıl olan kuraklık, oradaki insanları göç etmiye mecbur etmiştir. Bugün Orta Asya, arkeoloji bakımından henüz tamamen keşfedilmiş değildir. Bu keşifler yapıldığı zaman, bugün pek az meskûn olan Altay vadi ve ormanlarında, oradaki insanların batıya doğru gitme sebepleri hakkında dünyayı hayrete düşürecek hakikatler bulunabilecektir.

Yukarıdan beri hareket ve faaliyetinden bahsettiğimiz insan kütleleri, aldıkları vaziyet ile ifa ettikleri vazife ve göründükleri bölgelerdeki zaman itibariyle çeşitli namlarla yadedilmiş olan Türk'lerdir.

Şimdi kabiliyet ve şahsî zekâyâ sahip ve bir çok memleketlere yeni âdetler ve değerli sanatlar götürmüş olan bu kavim elde edebildikleri bütün faydaları bulabilmiş midir? Türk'lerin beşeriyet ve medeniyete ettikleri hizmetler nelerdir?

Bu sorulara kısaca şu cevabı verebiliriz :

Türk'ler çeşitli dünya bölgelerine giderek, oralarda otokton haik olarak dünyanın ilk medeniyetlerini kurmuşlar veyahut çeşitli bölgelerdeki insanların arasına girerek müşterek bir medeniyetin ilerlemesini sağlamışlardır.

Binaenaleyh Türk'ler, insaniyet ve medeniyette mürebbi ve k'avuz olmuşlardır. Bununla iftihar ederler. Gerçi sonraları zaman zaman kendi benliğini unutturan sevk ve idareleri yüzünden çok zararlara ve perişanlığa maruz kalmışlardır. Bu durumlar yüzünden beşeriyet ve medeniyete ifa eylemiş oldukları büyük tesir ve hizmetler dikkate alınmıyarak, onları yalnız her millette görülmüş neviden bazı şedit hareketleriyle tarihte tanıtmıya çalışmak, düşmanlar için şiar olmuş ise de, bu hali mazur görmelidir. Çünkü Türklerin yüksek medenî kabiliyetini anlıyabilmek için, beşeriyetin bugünkü bilgileri, hatta bitarafane duyguları kâfi değildir. Bu hakikat, her gün fevkalâde bir surette ilerlemekte olan yeni ilmî belgelerle meydana çıkacaktır.

Şimdi, bir de Avrupa sahnesine göz gezdirelim : Hazar ve Karadeniz kuzey yoliyle Asya'dan hareket eden bir insan kütlesi büyük Atlas denizine kadar dayanmıştır. Bütün geçtiği bölgelere cilâlı taş, bakır ve tunç kullanmak âdetini götürmüştür. Gol memleketini işgal edenler bu insan gruplarıdır. (Ligure-Ogur). Ondan sonra Kelt "Celts" namı altında diğer kabileler batı Avrupa'ya gitmişlerdir. Bunlar oraya, demir sanatını götürmüşlerdir.

Kelt'ler takip ettikleri Hazar denizi güneyi, Kafkas bölgesi, Ukrayna, Tuna vadisi boyunca geçtikleri yerlerde izlerini bırakmışlardır.

Ligürler ve Keltler batı Avrupa sanat bilgileri için mürebbi olmuşlardır. Ligürler geometrik süsler, Keltler ise geometrik şekillerle insan ve hayvan resimleri yaparlardı.

Anadolu'dan Orta İtalya'ya gidip yerleşmiş olan Roma'nın tarihî krallık devrini açan Etrüskler, medeniyetteki terakkileriyle Avrupa'yı müstefit etmişlerdir.

Artık, bundan sonra batı Avrupa memleketleri tarihî devirlere girecektir. Buna takaddüm eden devirlerdeki durum ise yukarıda açıklandığı şekilde cereyan etmiş olması lâzım gelir.

Bundan kolaylıkla anlaşılıyor ki, bütün eski medeniyetlerde Orta Asya'dan olan göçlerin önemli tesirleri vardır. Ananelerin zaten dünyaya gösterdiği bu vakıa, arkeolojik keşiflerle daha çok belirecektir.

Bu izahattan sonra, bütün dünyanın hayret ve heyecanla hallini beklediği büyük bir meseleyi de gözönüne koyalım :

Bugün Avrupa kavimlerini terkip ve teşkil eden ve Türkçe aslından başka diller konuşan insanlar, Avrupa dünyasına gelmeden evvel, Orta Asya'da yani asıl Türk yurtlarında neler olup bitti? Bu hususta bir çok meseleler dünyaya henüz karışık görünüyor. Bunun sebebini de söyleyeyim : Toprağın altından hakikî beşer tarihini çıkarabilen bugünkü ilimler,

henüz genç ve tecrübesizdirler. Bir de, bu yeni ilimler, ilk faaliyetlerini, daha önce de belirttiğimiz gibi henüz dar denilebilecek bölgelere inhisar ettirmişlerdir. Batı Avrupa'da yapıldığı gibi, dikkatle ve bir usul dahilinde Asya'nın tetkikine ciddî olarak başlandığı gün, beşeriyet nazarında yepyeni ufuklar açılacaktır.

Türk Cumhuriyeti için, bu sahada da, çalışmak mukaddes bir mefkûredir. Türk Cumhuriyeti, bu mefkûresini tahakkuk ettirmek için, bütün Asya'lı milletlerin, şüphesiz aynı zamanda bütün medenî âlemin yardımını gayretini umar ve onu bekler. (*)

(*) Léon Cahun - Fransa'da Ari dillere takaddüm etmiş olan lehçenin Turanî menşei. Tercüme eden : Ruşen Eşref (Ünaydın). sahife 23 İstanbul 1930

Bu her iki yazı, bir broşür halinde çıkmıştır.